

**Redegørelse
om
færøsk overtagelse af sagsområdet
det civile beredskab m.v.**

JUNI 2006

**Arbejdsgruppen vedrørende forberedelse af
færøsk overtagelse af
sagsområdet det civile beredskab m.v.**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Sammenfatning	5
3. Kompetencefordelingen for beredskabet i Danmark	7
4. Kompetencefordelingen for beredskabet på Færøerne	13
5. Afgrænsning af sagsområdet det civile beredskab m.v.	23
6. Den fremtidige beredskabsplanlægning og -organisation på Færøerne	28
7. Internationale konventioner og aftaler på beredskabsområdet	32
8. Helhedsorienteret beredskabsplanlægning	36
9. Forsvarets rolle og ressourcer	40
10. Generel samarbejdsaftale	42
11. Økonomiske konsekvenser	44

Bilag

- Kommissorium og arbejdsgruppens sammensætning
- Oversigt over internationale konventioner og bilaterale aftaler
- Udkast til Samarbejdsaftale på beredskabsområdet
- Oversigt over måleudstyr m.v.

1. Indledning

På baggrund af et ønske fra den færøske minister for fiskeri og søfart blev der den 11. juni 2003 afholdt et møde mellem den danske indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen og den færøske minister for fiskeri og søfart Jacob Vestergaard om overtagelse af sagsområdet det civile beredskab mv.

Der var på dette møde enighed om at nedsætte en arbejdsgruppe med det formål at forberede en færøsk overtagelse af sagsområdet det civile beredskab m.v., herunder foretage en afgrænsning af sagsområdet.

Arbejdsgruppen fik til opgave at foretage følgende:

- Afgrænsning af sagsområdet det civile beredskab m.v.
- Redegøre for kompetencefordelingen for beredskabet på Færøerne.
- Beskrive den tilsvarende kompetencefordeling i Danmark.
- Vurdere behovet for eventuelle samarbejdsordninger mellem de færøske og de danske beredskabsmyndigheder.

Arbejdsgruppen fik herudover til opgave at redegøre for, hvorledes en færøsk overtagelse af sagsområdet det civile beredskab mv. kan tilrettelægges og forberede en aftale i forbindelse hermed.

Umiddelbart før arbejdsgruppens afslutning af sit arbejde i december 2003 blev arbejdet imidlertid stillet i bero som følge af udskrivelsen af valg til Lagtinget til afholdelse den 20. januar 2004.

Ved lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder, der trådte i kraft den 29. juli 2005, er hjemmelsgrundlaget for færøsk overtagelse af sagsområdet det civile beredskab tilvejebragt. I forlængelse heraf anmodede den færøske minister for fiskeri og søfart Bjørn Kalsø med brev af 23. september 2005 forsvarsministeren om, at drøftelserne vedrørende overtagelse af det civile beredskab m.v. blev genoptaget.

På et møde den 24. oktober 2005 mellem de færøske og danske myndigheder blev det besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der fik til opgave at færdiggøre redegørelsen og udarbejde forslag til indholdet i en generel samarbejdsaftale og en specifik samarbejdsaftale om det nukleare beredskab. Redegørelsesudkastet fra 2003 skulle danne grundlag for færdiggørelsen og samtidig udbygges bl.a. med et afsnit om internationale aftaler på beredskabsområdet, som Danmark har indgået,

og samarbejdet om internationalt beredskabsarbejde, samt med et afsnit om forsvarets rolle og ressourcer på Færøerne.

Sagsområdet det civile beredskab skal i denne sammenhæng opfattes som et samlende begreb for redningsberedskabet og den civile sektors beredskab.

Arbejdsgruppens kommissorium er vedlagt som bilag 1 til denne redegørelse.

Arbejdsgruppen har afholdt 4 møder. En underarbejdsgruppe med de samme myndighedsrepræsentanter har afholdt 4 møder.

2. Sammenfatning

På grundlag af brevet af 23. september 2005 fra den færøske minister for fiskeri og søfart til forsvarsministeren blev der afholdt et møde den 24. oktober 2005 mellem de færøske og danske myndigheder, hvor det blev besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle færdiggøre redegørelsesudkastet fra 2003.

Denne redegørelse er arbejdsgruppens afrapportering til den færøske minister for fiskeri og søfart og den danske forsvarsminister.

Redegørelsen beskriver kompetencefordelingen for beredskabet i Danmark (kapitel 3), redegør for kompetencefordelingen for beredskabet på Færøerne (kapitel 4), redegør for afgrænsningen af sagsområdet det civile beredskab m.v. (kapitel 5), beskriver den fremtidige beredskabsplanlægning og -organisation på Færøerne (kapitel 6), beskriver internationale konventioner og aftaler på beredskabsområdet og status for de pågældende aftalers udstrækning til Færøerne (kapitel 7), omtaler samfundets sårbarhed og principper for beredskabsplanlægning (kapitel 8), beskriver forsvarrets rolle og ressourcer på Færøerne (kapitel 9). Redegørelsen afsluttes med arbejdsgruppens forslag til en generel samarbejdsaftale (kapitel 10) og en kort omtale af de økonomiske konsekvenser (kapitel 11).

De færøske medlemmer af arbejdsgruppen har oplyst, at den kommende færøske beredskabslov forventes at formalisere sektoransvarsprincippet. Det forventes endvidere, at fiskeri- og søfartsministeren får ansvaret for at koordinere planlægningen i forbindelse med den civile sektors beredskab, og at fiskeri- og søfartsministeren får ansvaret for at gennemføre den del af beredskabsplanlægningen, der ikke påhviler andre myndigheder.

Beredskabsplanlægningen anses som en integreret del af en myndigheds opgavevaretagelse, hvilket slås fast med sektoransvarsprincippet. Arbejdsgruppen anser det nukleare beredskab (atombere-dskabet) for en integreret del af samfundets samlede beredskab.

Koordineringen af planlægningen, jf. beredskabslovens § 24, stk. 2, er omfattet af forsvarsministerens ressort.

På denne baggrund er der i arbejdsgruppen enighed om, at ansvaret for varetagelsen af nedenævnte beredskabsmæssige opgaver, der vil overgå fra at være et anliggende under Forsvarsministeriet til at være et færøsk anliggende (ved færøsk beslutning), er følgende:

- Koordinering af planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab.
- Gennemførelse af den del af beredskabsplanlægningen, som ikke påhviler andre færøske eller danske myndigheder, jf. sektoransvarsprincippet.

Hermed overtager de færøske myndigheder også ansvaret for det nukleare beredskab.

Politiet har fortsat den koordinerende ledelse af operative indsatser på landjorden, i søer og fjorde.

Arbejdsgruppen finder, at det nukleare beredskab på Færøerne i forbindelse med overtagelsen bør forbedres bl.a. med et særskilt måleberedskab placeret på Færøerne.

Arbejdsgruppen har udarbejdet forslag til en generel samarbejdsaftale om gensidigt samarbejde bl.a. vedrørende uddannelse, om internationalt samarbejde samt om atomberedskabet, der således er omfattet af den generelle samarbejdsaftale.

3. Kompetencefordelingen for beredskabet i Danmark

3.1. Indledning

Beredskabet inden for den civile sektor i Danmark kan overordnet inddeles i indsatsberedskaber (kapitel 3.2.) og infrastruktur- og forsyningsberedskaber (kapitel 3.3.). Disse beredskaber kan sammenfattende betragtes som det civile beredskab (nu den civile sektors beredskab, jf. kapitel 5). Begrebet det civile beredskab opfattes derfor som et samlende begreb for alle civile beredskaber. I kapitel 3.4 omtales kort den koordinering af beredskabet inden for den civile sektors beredskab, som er blevet styrket i de seneste år.

3.2. Indsatsberedskaber

Beredskabet ved ulykker og katastrofer varetages på skadestedet i første række af de generelle indsatsberedskaber, der udgøres af det statslige og kommunale redningsberedskab, ambulanceberedskabet og politiet. Disse myndigheder har til opgave at tage sig af de umiddelbare konsekvenser for personer, ejendom og miljøet i tilfælde af ulykker og katastrofer samt tilgrænsende funktioner, herunder alarmcentraler m.v. En oversigt over opgaver m.v. for indsatsberedskaberne er angivet i nedenstående skema 3.2.

Herudover findes der en række særlige indsatsberedskaber på områder, hvor der på grund af særlige risici er behov for specialiserede beredskaber til beskyttelse af befolkningen, miljø m.v. Der er således tale om en slags overbygningsberedskaber med specialiseret ekspertise, der kan støtte og rådgive og i et vist omfang bidrage med analyse- og indsatskapacitet. En oversigt over en række af disse særlige indsatsberedskaber og deres opgaver m.v. findes ligeledes i nedenstående skema 3.2.

Ud over ovennævnte typer af beredskaber kan der i beredskabsmæssig sammenhæng på forskellige områder trækkes på øvrige indsatsressourcer inden for forsvaret og frivilligorganisationer.

Skema 3.2. - Oversigt over opgaver for indsatsberedskaberne

Indsatsberedskaber	Ressortministerium	Ansvarlig myndighed	Beredskabsopgaver
Generelle indsatsberedskaber			
Kommunale redningsberedskaber	Forsvarsministeriet	Kommunalbestyrelser	Brand, redning og miljø (uheld med farlige stoffer)

Statsligt redningsberedskab	Forsvarsmi- nisteriet	Beredskabsstyrelsen	Brand, redning og miljø (uheld med farlige stoffer)	
Ambulanceberedskabet	Indenrigs- og Sundhedsmi- nisteriet	Amtsråd	Redde liv, formindske smerter m.v.	
Politiet	Justitsmini- steriet	Politimestre (politidirektøren)	Koordinerende ledelse, afspærring, evakuering, ro og orden, identifikation, varsling	
Særlige indsatsberedskaber				
SAR	Søredningstjenesten	Forsvarsmi- nisteriet	Forsvarskommandoen (SOK og FTK)	Redning af nødstedte fra skibe
	Flyveredningstjenesten	Transport- og Energimi- nisteriet	Statens Luftfartsvæsen	Redning af nødstedte fra fly
	Eftersøgnings- og redningsaktioner	Justitsmini- steriet	Politimestre	Redning af nødstedte i søer, moser m.v.
Havmiljøberedskabet	Forsvarsmi- nisteriet	Forsvarskommandoen (SOK)	Overvågning af havmiljø og bekæmpelse af forurening	
Nukleart beredskab	Forsvarsmi- nisteriet	Beredskabsstyrelsen	Overvåge, lede, koordinere og rådgive ved nukleare uheld	

Biologisk beredskab	Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Sundhedsstyrelsen (Statens Serum Institut, CBB)	Overvåge, koordinere og rådgive ved hændelser med biologiske kampstoffer
Kemisk beredskab	Forsvarsministeriet	Beredskabsstyrelsen	Analysere og rådgive ved uheld med kemiske stoffer
Radiologisk beredskab	Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Sundhedsstyrelsen (Statens Institut for Strålehygiejne)	Måle, analysere og rådgive om radioaktive stoffer
Forsvarets ammunitionstrydningstjeneste	Forsvarsministeriet	Forsvarskommandoen	Ammunitionsoprydning m.v.
Lufthavnenes brand- og redningstjeneste	Transport- og Energiministeriet	Statens Luftfartsvæsen	Brand og redning
Øvrige indsatsressourcer			
Forsvarets generelle bistand til den civile sektor	Forsvarsministeriet	Forsvarskommandoen	Diverse assistancer, f.eks. istjeneste, sneberedskab, eftersøgning og transport
	Forsvarsministeriet	Hjemmeværnskommandoen	Bevogtning, afspærring, havmiljø, SAR, trafikregulering m.v.

3.3. Infrastruktur- og forsyningsberedskaber

En række beredskaber skal sikre, at samfundets funktioner, som f.eks. el, tele og IT samt transport og sundhed, kan opretholdes og videreføres i tilfælde af ulykker m.v., jf. nedenstående skema 3.3. Endvidere skal beredskaber inden for forsyningssektoren sikre fortsat energiforsyning, fødevarer og vandforsyning.

Skema 3.3. - Oversigt over infrastrukturberedskaberne

Område	Ressortministerium	Ansvarlig myndighed	Beredskabsopgaver (ej udtømmende)
Sundhedsberedskab	Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Sundhedsstyrelsen, lægemiddelstyrelsen	Forebyggelse og behandling
Fødevarereberedskab	Fødevareministeriet	Fødevarestyrelsen/Fødevareregioner, Fiskeridirektoratet, Plantedirektoratet	Kontrollere, rådgive og koordinere ved fødevarerforureninger og husdyrsygdomme
Vandforsyningsberedskab	Miljøministeriet	Miljøstyrelsen/kommunerne, Skov- og Naturstyrelsen	Beskyttelse og sikring af vandkvalitet og –forsyningen
Transportberedskab	Transport- og Energi- ministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet	Banestyrelsen, Statens Luftfartsvæsen, Vejdirektoratet, Søfartsstyrelsen	Opretholdelse af transportinfrastruktur, sikkerhed mv.
Tele og IT-beredskab	Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	IT- og Telestyrelsen	Opretholdelse af samfundsvigtig telekommunikation

Energi- forsy- ningsbe- redskab	Transport- og Energi- ministeriet	Energistyrelsen, virksomheder, sy- stemansvarlige virksomheder	Opretholdelse af for- syningen af el, natur- gas og olieprodukter
--	---	---	---

3.4. Koordinering af den civile sektors beredskab

Som en følge af terrorangrebet i New York 11. september 2001 er der foretaget en generel styrkelse af såvel indsatsberedskaberne som infrastruktur- og forsyningsberedskaberne og den dertil knyttede beredskabsplanlægning.

Som et led heri indgik et enigt Folketing i 2002 en politisk aftale om redningsberedskabet, som bl.a. indebar, at der skulle gennemføres en national sårbarhedsudredning på tværs af samfundets sektorer. Målet var at kortlægge samfundets sårbarheder og vurdere den civile sektors beredskab, så det kunne fastlægges, hvordan den tværgående koordination i beredskabet kunne styrkes. Arbejdet gennemførtes i 2003, og en udredning med 33 anbefalinger blev offentliggjort i 2004.

I lyset heraf er det bl.a. besluttet at etablere en national operativ stab, der som udgangspunkt forankres hos Rigspolitiet, med henblik på at styrke den operative koordination mellem Rigspolitiet, Forsvarskommandoen, Beredskabsstyrelsen og andre civile beredskabsmyndigheder ved større ulykker og katastrofer. Stabens centrale opgave vil være at skabe og opretholde et overblik over en given situation i Danmark med henblik på at tilvejebringe et relevant beslutningsgrundlag for de sektoransvarlige myndigheder. Herved kan der skabes grundlag for den nødvendige koordination og prioritering af både opgaveløsning og ressourcer.

Der er tillige etableret en international operativ stab med forankring i Udenrigsministeriet bestående af de berørte danske myndigheder for at kunne sikre hurtig og effektiv hjælp ved ulykkesituationer i udlandet, som berører danske statsborgere.

Herudover er der i 2004 udsendt en national beredskabsplan, der kan anvendes på højt niveau i centraladministrationen. Formålet med planen er at kunne bidrage til at skabe overblik over det samlede beredskabs opbygning og ansvar samt at indføre ensartede nationale beredskabsniveauer. Planen skal anvendes ved mere omfattende hændelser, der berører flere centrale myndigheder, og skal medvirke til, at samarbejdet mellem de berørte myndigheder sker hurtigt og effektivt.

Hermed er der etableret et ensartet planlægningsgrundlag inden for den civile sektor baseret på en overordnet sondring mellem uvarslede og varslede hændelser, som kan bidrage til en helhedsorienteret beredskabsplanlægning.

4. Kompetencefordelingen for beredskabet på Færøerne

4.1. Indledning

Inden for de sidste år er der sket en opprioritering af beredskabet på Færøerne på baggrund af dels samfundsudviklingen generelt, dels nye aktiviteter så som påbegyndelse af olieeftersforskning på kontinentalsokkelen. Dette kommer bl.a. til udtryk derved, at beredskab nu er et selvstændigt politisk ansvarsområde, der er henlagt til landsstyremanden for fiskeri og søfart; etableringen af MRCC Tórshavn og ved øgede offentlige bevillinger til såvel det offentlige beredskab som til bjærgningsforeningerne.

Derimod har Færøerne ikke en lovgivning, der på samme måde som den danske beredskabslov udstyrer den ansvarlige landsstyremand med de værktøjer, der skal til for at sikre koordination mellem de forskellige sektorberedskaber. Det har indtil videre også været tvivlsomt, om færøske myndigheder kan gennemføre en koordinering af planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab, idet ansvaret for denne koordinering i dag formelt er et rigsanliggende.

Moderne beredskabsplanlægning nødvendiggør samarbejde og koordination mellem de forskellige sektorberedskaber, og det er især denne mangel, som en færøsk overtagelse af sagsområdet kan råde bod på.

Politiet har som nævnt nedenfor i kapitel 4.2 den koordinerende ledelse af operative indsatser på landjorden, medens koordinering af planlægningsarbejdet mellem de forskellige sektorer bør varetages af en overordnet beredskabsfunktion på Færøerne.

4.2. Indsatsberedskaber

Generelle indsatsberedskaber

Brandvæsenet

Brandvæsenet er et færøsk anliggende. Kommunerne har ansvaret for brandvæsenet, og Brandinspektionen fører tilsyn med brandvæsenerne.

Lovgrundlaget for brandvæsenet er lagtingslov nr. 78 af 12. juni 1986 om brand m.v.

Ambulanceberedskabet

Det færøske Social- og Sundhedsministerium administrerer det præhospitale beredskab. Ambulanceberedskabet er underlagt de enkelte sygehuse.

Politiet

Varetagelse af politiopgaver på Færøerne er et anliggende under det danske Justitsministerium, og den øverste leder er politimesteren (landfogeden).

Efter § 108 i retsplejeloven for Færøerne er politiets opgave at opretholde sikkerhed, fred og orden.

Retsplejelovens § 108 forstås således, at politiet bl.a. har den koordinerende ledelse ved større ulykker og katastrofer på landjorden, i fjorde og søer. Det er i øvrigt de enkelte faglige komponenter (brandvæsen, ambulancetjeneste, anden redningstjeneste og sygehusberedskab), der har ansvaret for, at der ved større ulykker og katastrofer kan ydes en tilstrækkelig indsats.

Herudover er det politiet, der har ansvaret for og driver alarmcentralen.

Særlige indsatsberedskaber

SAR-beredskabet

De færøske myndigheder har overtaget den maritime del af beredskabet som færøsk særanliggende, dvs. eftersøgnings- og søredningstjenesten på havet ved Færøerne og stranding af skibe.

Kompetencen til at lede eftersøgnings- og søredningstjenesten hører under den færøske søredningscentral „MRCC-Tórshavn“ (”Maritime Rescue Coordination Centre Tórshavn”). MRCC-Tórshavn er en myndighed med et SAR-operationsområde (”Search And Rescue”) svarende til 200 sømil i relation til søredningstjenesten. Island, Norge og Storbritannien har et delt ansvar i relation til flyredningstjenesten på Færøerne.

Den færøske Fiskeriinspektion og Færøernes Kommando indgik den 27. marts 2002 en samarbejdsaftale om søredning, hvorefter Færøernes Kommando yder støtte til de færøske myndigheder, hvis dette skønnes nødvendigt.

Danmark har af praktiske hensyn delegeret ansvaret for en række luftfartstjenester vedrørende et større luftrum i Nordatlanten, herunder den del af luftrummet ved Færøerne, hvor den danske stat har højhedsretten, til Island (Reykjavik). Dette luftrum grænser op til skotsk luftrum.

Det danske Transport- og Energiministerium har i henhold til § 131 i lov om luftfart, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 373 af 4. juni 1997, med senere ændringer, det overordnede beredskabsansvar i forbindelse med bjærgning af nødstedte ved flyulykker.

Politiet har endvidere ansvaret for, at der iværksættes eftersøgnings- og redningsforanstaltninger på landjorden, i fjorde og søer.

Havmiljøberedskabet

De færøske myndigheder har i henhold til aftale af 17. januar 2003 mellem den danske regering og Færøernes Landsstyre pr. 1. maj 2003 overtaget sagsområdet havmiljø som færøsk sær- anliggende.

Den gældende lovgivning på Færøerne er lagtingslov nr. 59 af 17. maj 2005 om beskyttelse af havmiljøet. I henhold hertil påhviler ansvaret for bekæmpelse af olieforurening m.v. i færøske farvande svarende til den færøske fiskerizone Færøernes Landsstyre, som har udlagt myndigheds- ansvaret til miljømyndigheden Heilsufrøðiliga Starvsstovan og den færøske søfartsstyrelse Ski- pæftirlitið. Det operative ansvar for bekæmpelse og oprydning m.v. er udlagt til Fiskiveiðueftirlitið, mens ansvaret for koordinering er udlagt til søredningstjenesten MRCC-Tórshavn.

De færøske myndigheder har kompetencen til at regulere beredskabet i forbindelse med efter- forskningsaktiviteter vedrørende mineralske råstoffer ved Færøerne og har desuden tilsynet med operatørernes beredskabsplaner. De enkelte operatører har således ansvaret for, at det nødven- dige beredskab i forbindelse med konkrete efterforskningsprojekter forefindes. Lovgrundlaget er lagtingslov nr. 31 af 16. marts 1998 om kulbrinteaktiviteter og en bekendtgørelse udstedt med hjemmel i loven.

Søredningstjenesten MRCC-Tórshavn er over for IMO (International Maritime Organization) anmeldt som den ansvarlige myndighed, til hvilken olieudslip i farvandene omkring Færøerne skal indrapporteres.

Nukleart beredskab

Det nukleare beredskab (atomberedskabet) på Færøerne er et anliggende under rigsmyndigheder- ne (aktuelt Forsvarsministeriets ressortområde), jf. brev af 22. april 1996 fra Statsministeriet til Indenrigsministeriet. På baggrund heraf omfatter planen for det landsdækkende atomberedskab såvel Færøerne som Grønland.

Udviklingen i de seneste årtier og ikke mindst i årene efter ulykken i Chernobyl i 1986 har medført, at alle lande, der kan blive berørt af et nukleart uheld, har opbygget en eller anden form for beredskabsorganisation, der i givet fald kan forestå det internationale samarbejde på området og den nationale indsats med henblik på at begrænse virkningerne.

I tilfælde af et nukleart uheld, der vil kunne få konsekvenser for Færøerne, vil Beredskabsstyrelsen sørge for hurtigst muligt at viderebringe de modtagne varsler til politimesteren på Færøerne og det færøske landsstyre, således at der inden for kort tid kan gives befolkningen på Færøerne information om nødvendige foranstaltninger.

Beredskabsstyrelsen og statslige sektormyndigheder vil kunne give politimesteren og de færøske myndigheder information og rådgivning på forskellige områder med henblik på, at rigsmyndighederne og de færøske myndigheder kan træffe beslutninger om de fornødne foranstaltninger. Det fremgår af planen for det landsdækkende atomberedskab, jf. kapitel 5.1, at der inden for få timer vil kunne indflyves måleudstyr og sagkyndigt personale for f.eks. at foretage målinger af det generelle strålingsniveau og strålingsniveauet på fødevarer.

Lufthavnens brand- og redningstjeneste

Transport- og Energiministeriet har delegeret sine kompetencer på området til Statens Luftfartsvæsen, der regulerer og fører tilsyn med beredskabet i lufthavnen på Færøerne (Vágar). Beredskabet i Vágar lufthavn er organiseret i overensstemmelse med Statens Luftfartsvæsens bestemmelser: „BL 3-9: bestemmelser om brand- og redningstjeneste“. Statens Luftfartsvæsen driver desuden Vágar lufthavn og har dermed også ansvaret for at opretholde beredskabet.

Øvrige indsatsressourcer

Forsvaret

Forsvaret løser opgaver på Færøerne til støtte for det civile beredskab inden for rammerne af de opgaver, som er pålagt Færøernes Kommando i henhold til Forsvarskommandoens Årsprogram. Opgaverne til støtte for politi og lokalsamfundet løses under indsættelse af Færøernes Kommandos operative kapaciteter.

Forsvaret yder støtte på Færøerne ved løsning af permanente opgaver. Disse opgaver kendetegnes ved, at støtten ydes, når behov opstår.

Herunder støtter Færøernes Kommando i eftersøgnings- og redningstjenesten på Færøerne ved assistance til søredningscenteret i Tórshavn (MRCC Tórshavn). Forsvarets skibe og fly stilles i muligt omfang til rådighed i f. m. eftersøgnings- og redningsopgaver (SAR).

I samarbejde med den færøske fiskerikontrol gennemfører Færøernes Kommando fiskerikontrol inden for færøsk fisketerritorium.

I samarbejde med Søværnets Operative Kommando, politiet på Færøerne og lokale myndigheder, kan Færøernes Kommando formidle støtte til ammunitionsrydning på færøsk territorium. Støtten gives i form af eftersøgning, flytning og uskadeliggørelse af ammunition og sprængstof samt bjærgning og uskadeliggørelse af krigsgasser.

Ud over permanente opgaver løser forsvaret lejlighedsvis opgaver, som er kendetegnet ved, at forsvaret støtter den ressortansvarlige myndighed på direkte anmodning i hvert enkelt tilfælde. Løsningen af lejlighedsvis opgaver bør ikke medføre reduktion i løsningen af forsvarets egne opgaver.

Færøernes Kommando kan yde assistance til politiet. Støtten kan bestå i personel- og materielstøtte samt anden assistance.

Færøernes Kommando kan yde katastrofehjælp på færøsk territorium. Støtten kan bestå i personel- og materielstøtte til redningsberedskabets myndigheder i forbindelse med katastrofesituationer. Færøernes Kommando forestår og koordinerer forsvarets hjælpeydelse samt tilsikrer, at den nødvendige kontakt etableres mellem militære og lokale civile myndigheder.

Færøernes Kommando kan yde assistance til redningsberedskabet og den civile sektors beredskab, herunder sygehusvæsenet m.fl. Støtten kan bestå i personel- og materielstøtte samt anden assistance, herunder livsvigtig patient- og organtransport, hvor civilt alternativ ikke er tilstrækkeligt.

Færøernes Kommando kan yde personel- og materielstøtte i totalforsvarsregi og tilsikrer, at den nødvendige kontakt etableres mellem militære og lokale civile myndigheder.

Færøernes Kommando kan udføre anden støttevirksomhed, herunder støtte til løsning af en række civile opgaver, som lejlighedsvis transportstøtte m.m.

Bjærgningsforeningerne

Bjærgningsforeningerne bliver tilkaldt i forbindelse med større hændelser. Der er 10 bjærgningsforeninger, geografisk spredt ud over Færøerne. Bjærgningsforeningerne, der alle virker som frivillige interesseforeninger, er selvfinansierende. Derudover bevilliger Lagtinget årligt midler til bjærgningsforeningerne betinget af, at disse kan påvise en relevant aktivitet. Fiskeri- og søfartsministeriet administrerer disse bevillinger og fører tilsyn med bjærgningsforeningerne.

Udstyr og uddannelsesniveau varierer meget. Øvelsesniveauet varierer også en del. I de større kommuner tilkaldes bjærgningsforeningerne ikke ofte, mens de er en del af det daglige redningsberedskab i de mindre bygder.

Skema 4.2. - Oversigt over opgaver for de færøske indsatsberedskaber

Indsatsberedskaber	Ressortministerium	Ansvarlig myndighed	Beredskabsopgaver
Generelle indsatsberedskaber			
Brandvæsen	Det færøske Fiskeri- og søfartsministerium	Brandinspektionen, kommunerne	Brand, redning og miljøuheld med farlige stoffer mv.
Ambulanceberedskabet	Det færøske Social- og sundhedsministerium	Ambulancetjenesten	Redde liv, formindske smerter m.v.

Politiet	Det danske Justitsministerium	Landfogeden	Koordinerende ledelse, afspærring, evakuering, ro og orden, identifikation, varsling, alarmcentralen, ledelse af civilforsvaret, jf. 1949-loven	
Særlige indsatsberedskaber				
SAR	Søredningstjenesten	Det færøske Fiskeri- og Søfartsministerium	MRCC-Tórshavn	Redning af nødstedte fra skibe
	Flyveredningstjenesten	Det danske Transport- og Energiministerium	Statens luftfartsvæsen	Redning af nødstedte fra fly
	Eftersøgnings- og redningsaktioner	Det danske Justitsministerium	Politimesteren på Færøerne	Redning af nødstedte i søer, fjorde og på landjorden m.v.
Havmiljøberedskabet	Det færøske Indenrigsministerium	MRCC-Tórshavn, Fiskiveiðieftirlitið Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Skipaeftirlitið, kommunerne	Overvågning af havmiljø og bekæmpelse af forurening	

Nukleart beredskab	Forsvarsministeriet	Beredskabsstyrelsen	Overvågning, information, beslutningsstøtte, rådgivning
Lufthavnens brand- og redningstjeneste	Transport- og Energiministeriet	Statens Luftfartsvæsen	Brand og redning
Øvrige indsatsressourcer			
Forsvarets generelle bistand til den civile sektor	Forsvarsministeriet	Forsvarskommandoen	Diverse assistancer
Bjærgningsforeningerne	Det færøske Fiskeri- og Søfartsministerium	Den færøske beredskabsmyndighed	Diverse assistancer

Ansvaret for de biologiske, kemiske og radiologiske beredskaber er ikke klart placeret. I forbindelse med de relativt få hændelser, der har fundet sted, er der lavet ad-hoc løsninger under ledelse af politiet.

4.3. Infrastruktur- og forsyningsberedskaber

En række infrastruktur- og forsyningsberedskaber skal sikre, at samfundets funktioner, som f.eks. el, tele og IT samt vandforsyning og sundhed, kan opretholdes og videreføres i tilfælde af ulykker m.v., jf. nedenstående skema 4.3.

Skema 4.3. - Oversigt over infrastruktur- og forsyningsberedskaber

Område	Ressortministerium	Ansvarlig myndighed	Beredskabsopgaver (ej udtømmende)
Sundhed	Det færøske Social- og sundhedsministerium	Sygehusvæsnet, Apotekervæsnet	Forebyggelse og behandling
Føde-	Det færøske	Heilsufrøðisliga Starvsstovan	Beskyttelse og sik-

varer	Erhvervsministeriet		ring af fødevarekvalitet og –forsyningen
Vandforsyning	Det færøske Indenrigsministeriet	Heilsufrøðisliga Starvsstovan	Beskyttelse og sikring af vandkvalitet og –forsyningen
Transport	Det færøske Indenrigsministeriet, Det færøske Erhvervsministeriet	Landsverk, Strandfaraskip Landsins	Beredskab for opretholdelse af transportinfrastruktur, sikkerhed mv.
Tele og IT	Det færøske Erhvervsministeriet	Fjarskiftiseftirlitið	Opretholdelse af samfundsvigtig telekommunikation
Energiforsyning	Det færøske Erhvervsministeriet	Det færøske Erhvervsministeriet	Beredskab for opretholdelse af forsyningen af el, naturgas og olieprodukter

4.4. Koordinering af beredskab

Den overordnede koordination af beredskabsplanlægningen delegeres til det færøske Fiskeri- og Søfartsministeriet.

I forbindelse med beredskabet, især på det maritime område, blev der den 23. januar 2002 oprettet et administrationsråd af Færøernes Landsstyre. Rådet sammenkaldes, når større ulykker indtræffer på havområdet. Rådet består af samtlige færøske departementschefer og politimesteren, og skal fungere som et mellemlid mellem den politiske myndighed og ledelsen på MRCC-Tórshavn. Rådet skal sikre, at de politiske myndigheder til stadighed er informeret om beredskabssituationen.

Herudover er civilforsvarsloven af 1. april 1949 (herefter 1949-loven), der ved kongelig anordning af 2. oktober 1952 blev sat i kraft på Færøerne, ikke ophævet. Den kongelige anordning af 1949-loven, der alene vedrører krigsforhold, er ikke længere et hensigtsmæssigt grundlag for

beredskabsplanlægning. Loven vil blive ophævet i forbindelse med Lagtingets vedtagelse af en beredskabslov.

5. Afgrænsning af sagsområdet det civile beredskab m.v.

5.1. Udviklingen i beredskabslovgivningen i Danmark

Lov nr. 342 af 23. december 1959 om det civile beredskab (herefter 1959-loven) havde til formål at fremme landets samlede forsvar, herunder at sikre opretholdelse i krigstid af regeringens funktioner og af den statslige og kommunale forvaltning, opretholdelse af ro og orden, styrkelse og udnyttelse af landets produktionsevne og transport- og kommunikationsapparat samt sikring og fordeling af forsyninger af enhver art. Det civile beredskab indgik som en del af totalforsvaret, og loven vedrørte således offentlige myndigheders planlægningsansvar og -arbejde med henblik på løsning af opgaver under krise (i betydningen truende udsigt til krig) eller krig. Det var de enkelte ministres ansvar, at der blev planlagt for det civile beredskab på deres respektive områder. Loven gjaldt ikke for Færøerne.

1959-loven, lov om civilforsvaret af 1981 og brandloven af 1961 blev i Danmark ophævet med vedtagelsen af beredskabsloven i 1992. Loven gælder ikke for Færøerne. Formålet var dels at integrere planlægningen af redningsberedskabet og det civile beredskab, dels at brandvæsenet og civilforsvaret blev sammenlagt til et redningsberedskab omfattende både det statslige redningsberedskab og det kommunale redningsberedskab med det sigte at etablere et enstrengt, integreret redningsberedskab, så de samlede ressourcer på beredskabsområdet kan udnyttes så effektivt og økonomisk optimalt som muligt.

Udgangspunktet for redningsberedskabet er ifølge beredskabslovens forarbejder de civile fredsmæssige opgaver således, at de krigsmæssige opgaver er en videreførelse af de fredsmæssige opgaver med de ændringer, som en krise eller krig giver anledning til. Udviklingen i den sikkerhedspolitiske situation for Danmark har siden forstærket dette, således at der i dag ikke længere i loven er særlige bestemmelser rettet mod krigssituationer.

De særlige bestemmelser i beredskabsloven om planlægningen af civilt beredskab med henblik på krig blev således - på grundlag af den politiske aftale om redningsberedskabet efter 2002 - ophævet ved en ændring i beredskabsloven i april 2003. Planlægningsbestemmelsen i beredskabslovens § 24 blev samtidig affattet således:

”De enkelte ministre skal hver inden for deres område planlægge for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, samt for at kunne yde støtte til forsvaret”.

Ændringen af beredskabsloven blev foretaget for at kunne styrke den tværgående koordination bl.a. ved, at der fremover skal anvendes et ensartet planlægningsgrundlag inden for den civile sektors beredskab baseret på en overordnet sondring mellem uvarslede og varslede hændelser. Beredskabsplanlægningen blev som et bidrag til at reducere samfundets sårbarhed udvidet til også formelt at omfatte ulykker og katastrofer i fredstid, således at samfundets virksomhed kan videreføres i alle ulykkes- og katastrofesituationer, herunder krigssituationer. Hermed blev sondringen mellem krigstid og fredstid opgivet. Den civile sektors beredskab har på denne baggrund til opgave at sikre og beskytte liv, samfundets materielle værdier, miljøet og samfundsvigtige funktioner mod ulykker, katastrofer og andre uønskede hændelser i alle typer af situationer, således at de forebyggende og afhjælpende beredskabsforanstaltninger bidrager til at skabe et robust samfund.

Inden for hvert ministerområde skal der i henhold til beredskabsloven foretages en beredskabsplanlægning med udgangspunkt i de daglige funktioner og med en fastholdelse af sektoransvaret (*sektoransvarsprincippet*). Et tilsvarende planlægningsansvar påhviler de lokale og regionale myndigheder.

Dette grundlæggende princip for beredskabsarbejdet betyder således, at den myndighed, som til daglig har ansvaret for et område, også har ansvaret ved en større ulykke eller katastrofe. Som led i sektoransvaret er det derfor de enkelte myndigheders opgave at vurdere de beredskabsmæssige konsekvenser af egne foranstaltninger og at koordinere deres beredskabsplanlægning med andre myndigheder. Målet er, at beredskab skal tages i betragtning, hvor det er relevant i det daglige virke, og at de enkelte myndigheder af egen drift overvejer mulige beredskabsmæssige konsekvenser af udviklingstendenser og større tiltag.

I regeringens politik for beredskabet i Danmark af juni 2005 lægges der bl.a. vægt på, at overvejelser om beredskab skal inddrages i myndighedernes arbejde på linie med andre vigtige overvejelser. Det anføres endvidere, at etablering af en robust infrastruktur, forebyggelse og beredskabsindsatser skal ske så tæt på borgeren som muligt (*nærhedsprincippet*). Tilsvarende bør en myndighed anvende samme organisation i en given ulykkes- og katastrofesituation, som den pågældende myndighed anvender til daglig (*lignhedsprincippet*).

Det er endvidere i beredskabslovens § 24, stk. 2, fastsat, at forsvarsministeren koordinerer planlægningen vedr. den civile sektors beredskab og rådgiver myndighederne. Forsvarsministeren gennemfører den del af planlægningen, der ikke påhviler andre myndigheder. Koordinations- og rådgivningsopgaven er delegeret til Beredskabsstyrelsen.

Den danske beredskabslovs § 17, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at politiet koordinerer den samlede indsats ved større skader. Politiets ansvar for den koordinerende ledelse indebærer, at samtlige funktioner i og uden for et indsatsområde koordineres på en sådan måde, at den samlede indsats foregår så effektivt som muligt. I beredskabslovens § 17, stk. 2, er endvidere fastsat, at politimesteren i forbindelse med indsættelse af redningsberedskabet i fornødent omfang skal sørge for varsling, afspærring, evakuering og andre nødvendige foranstaltninger.

Ændringen af beredskabsloven og det forøgede fokus på beredskabsplanlægning har dannet grundlag for en øget koordinering med henblik på at sikre en større sammenhæng mellem de enkelte myndigheders beredskabsplanlægning. Dette gælder især på områder, hvor beredskabsplanlægningen omfatter flere myndigheder og retter sig mod større katastrofer, jf. kapitel 3.4.

Et eksempel på en beredskabsplanlægning, der omfatter flere myndigheder, er det nukleare beredskab (atomberedskabet). Efter delegation fra forsvarsministeren har Beredskabsstyrelsen det overordnede ansvar for planlægning og varetager den overordnede ledelse og koordination af det nukleare beredskab.

Der er i 1992 udarbejdet en plan for det landsdækkende atomberedskab i Danmark. En revideret plan for det landsdækkende atomberedskab i Danmark er udsendt 2002, og en yderligere revision af planen forventes udsendt pr. 1. januar 2007.

I henhold til planen etableres i en nuklear beredskabssituation en atomberedskabsorganisation efter behov med en central del og med decentrale (regionale/lokale) dele.

Atomberedskabsorganisationen bygger i videst muligt omfang på allerede eksisterende myndigheder, som i det daglige varetager beredskabsopgaver m.v. svarende til dem, der skal løses i tilfælde af en atomulykke. Det samlede nukleare beredskab bygger således på sektoransvarsprincippet.

Den operative og administrative indsats af det samlede nukleare beredskab ledes og koordineres af den centrale atomberedskabsledelse under forsæde af Beredskabsstyrelsen. Ansvar for det nukleare beredskab som helhed ligger hos beredskabschefen eller i dennes fravær eller indtil dennes ankomst hos den vagthavende beredskabsleder. Beredskabschefen udpeges af Beredskabsstyrelsen.

Organisationen er opbygget omkring redningsberedskabet og politiet med bistand fra forsvaret samt en række statslige myndigheder og institutioner, der på hver deres område har ansvaret for faglige oplysninger, vurderinger og rådgivning og for at iværksætte og gennemføre beredskabsfor-

anstaltninger, herunder levnedsmiddelkontrol og levnedsmiddelrestriktioner m.v. samt medvirke ved formidling af information.

Den centrale atomberedskabsledelse indsamler oplysninger om en ulykkessituation i Danmark eller i udlandet og vurderer dens betydning for Danmark og danske interesser. Atomberedskabsledelsen styrer strålingsmålinger og dosiskontrol. Endvidere varetager den informationsvirksomheden over for danske og udenlandske myndigheder samt over for befolkningen, pressen og de elektroniske medier i spørgsmål, der har interesse for hele landet. Endelig kan der efter behov oprettes spørge-/svar-centraler, hvortil befolkningen kan henvende sig med spørgsmål om situationen.

Virkningerne af en atomulykke vil kunne gøre det nødvendigt at inddrage en lang række statslige myndigheder, først og fremmest Udenrigsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Ministeriet for Videnskab, Teknik og Udvikling og de underliggende myndigheder.

I atomberedskabssituationer kan forsvarsministeren indkalde en gruppe bestående bl.a. af statsministeren, udenrigsministeren, indenrigs- og sundhedsministeren, justitsministeren og fødevarerministeren. Endvidere indkaldes et rådgivende embedsmandsudvalg, der består af departementscheferne i de pågældende ministerier, samt Beredskabsstyrelsens direktør, rigspolitichefen og medicinaldirektøren.

Det nukleare beredskab har som hovedformål:

- at opretholde et dagligt beredskab og en overvågning for at kunne erkende, modtage og videregive varsling om en atomulykke,
- at iværksætte de bedst mulige beskyttelsesforanstaltninger mod stråling for at undgå eller begrænse akutte eller sene sundhedsskader,
- at informere offentligheden og de berørte myndigheder,
- at søge samfundets og den enkeltes reaktioner tilpasset på en sådan måde, at skadevirkninger, herunder sundhedsmæssige, sociale og økonomiske skadevirkninger, undgås eller begrænses mest muligt.

Planen for det landsdækkende atomberedskab omfatter også Færøerne og Grønland, som rigsmyndighederne har ansvaret for i tilfælde af nukleare uheld.

5.2. Afgrænsning af det sagsområde, som endnu ikke er overtaget af de færøske myndigheder, vedrørende det civile beredskab

De krigsmæssige foranstaltninger som omfattet af 1949-loven kan som nævnt ikke anses som et hensigtsmæssigt grundlag for beredskabsplanlægningen i dag. Det foreslås derfor, at den kgl. anordning af 1952, hvorved loven blev ikraftsat for Færøerne, ophæves.

Loven af 1959 om det civile beredskab, der ligeledes omfatter planlægningsbestemmelser for krigssituationer, og beredskabsloven er ikke sat i kraft på Færøerne. Beredskabsplanlægningen må imidlertid anses som en integreret del af en myndigheds opgavevaretagelse, hvilket slås fast med sektoransvarsprincippet. De færøske myndigheder har derfor de facto varetaget den fornødne beredskabsplanlægning for ulykker og katastrofer inden for deres respektive sagsområder.

Arbejdsgruppen anser det nukleare beredskab for en integreret del af samfundets samlede beredskab og dermed af det civile beredskab.

Koordineringen af planlægningen, jf. beredskabslovens § 24, stk. 2, er omfattet af forsvarsministerens ressort.

På denne baggrund er der i arbejdsgruppen enighed om, at ansvaret for varetagelsen af nedenævnte beredskabsmæssige opgaver, der vil overgå fra at være et anliggende under Forsvarsministeriet til at være et færøsk anliggende (ved færøsk beslutning), er følgende:

- Koordinering af planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab.
- Gennemførelse af den del af beredskabsplanlægningen, som ikke påhviler andre færøske eller danske myndigheder, jf. sektoransvarsprincippet.

Hermed overtager de færøske myndigheder også ansvaret for det nukleare beredskab.

Den koordinerende ledelse af indsatsen ved større ulykker og katastrofer på landjorden, i fjorde og søer varetages fortsat af politiet på Færøerne, jf. § 108 i retsplejeloven for Færøerne.

6. Den fremtidige beredskabsplanlægning og organisation på Færøerne

6.1. Indledning

De færøske medlemmer af arbejdsgruppen har oplyst, at den kommende færøske beredskabslov forventes at formalisere sektoransvarsprincippet. Det forventes endvidere, at den færøske fiskeri- og søfartsminister får ansvaret for at koordinere planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab, og at fiskeri- og søfartsministeren får ansvaret for at gennemføre den del af beredskabsplanlægningen, der ikke påhviler andre myndigheder.

Hermed vil de færøske myndigheder have ansvaret for planlægningen af beredskabet. De færøske myndigheder anses som nævnt oven for i kapitel 5.2 for de facto at have varetaget planlægningen på de myndighedsområder, som de færøske myndigheder har overtaget eller administreret, da beredskabsmæssige overvejelser og tiltag må anses som en integreret del af den daglige opgaveløsning, jf. f.eks. sygehusberedskab og forsyningsberedskab.

De færøske medlemmer af arbejdsgruppen har oplyst, at det forventes, at den kommende færøske beredskabslov vil omtale politiets opgaver, hvilket vil blive drøftet med det danske justitsministerium forud for lagtingslovforslagets fremsættelse.

6.2. Den fremtidige beredskabsorganisation

I forbindelse med overtagelse af beredskabet vil der ske en entydig myndighedsplacering af det overordnede ansvar for sagsområdet. Det vil i den forbindelse også blive afklaret, om den samme myndighed eller eventuelt en anden myndighed skal være ansvarlig for modtagelse af varslinger om atomulykker mv. af såvel international som national karakter.

Brandinspektionen, MRCC-Tórshavn, Tórshavn Radio og Beredskabskoordinationen skilles ud af Fiskeridepartementet og Fiskerikontrollen med henblik på at blive lagt sammen i en beredskabsmyndighed, der på det færøske Fiskeri- og Søfartsministeriums vegne skal administrere hele beredskabsområdet, føre tilsyn, fungere som rådgivende for den færøske minister og Landsstyret, samt udfærdige lovforslag og bekendtgørelser.

Under direktøren forventes der at ville være tre afdelinger: Brandinspektion, MRCC/Tórshavn Radio og Beredskabskoordination.

- Brandinspektionen vil hovedsaglig varetage sædvanlig brandinspektion og forebyggende virksomhed.
- MRCC/Tórshavn Radio vil hovedsaglig varetage operation og kommunikation
- Beredskabskoordinationen vil hovedsaglig varetage koordination, internationale kontakter, CBRN, jf. nedenfor, bjærgningsforeningerne og andre frivillige.

Den endelige opgavefordeling er ikke afklaret.

Foruden den operative døgnvagt forventes der altid at være en 'beredskabsleder' til rådighed, som i samråd med den operative vagt skal træffe beslutninger i forbindelse med særlige forhold, så som CBRN-beredskabet.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der indledes et tæt samarbejde mellem de operative enheder, der indgår i arbejdet ved større ulykker på Færøerne. Formålet er at styrke den operative koordination ved større ulykker og katastrofer samt tilvejebringe et relevant beslutningsgrundlag for de sektoransvarlige myndigheder.

6.3. Særlige indsatsberedskaber

Beredskabet er over for de fleste hændelser det samme, uanset om de er forårsaget af tekniske uheld, naturkatastrofer eller f.eks. terror. Visse hændelser kræver mere specialiserede beredskaber. Disse særlige indsatsberedskaber er en slags overbygningsberedskaber med specialiseret indsatskapacitet og ekspertise, der kan støtte og rådgive. Hvad angår SAR- og havmiljøberedskabet er disse områder overtaget af de færøske myndigheder og varetages med assistance fra rigsmyndighederne. Det særlige beredskab i forbindelse med Vágar lufthavn varetages af Statens Luftfartsvæsen, der driver lufthavnen.

Kemisk, biologisk, radiologisk og nukleart (CBRN) beredskab

Hændelser med kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare stoffer (CBRN) kræver særlige modforholdsregler, som er specifikke for netop disse stoffer.

På CBRN-området kan det imidlertid være vanskeligt at tilvejebringe den ekspertise, der skal til for at opbygge selvstændige beredskaber på Færøerne.

Kemisk beredskab

Arbejdsgruppen skønner det nødvendigt at overveje, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at oprette et selvstændigt kemisk beredskab. Det bør derfor overvejes, om det ville være fordelagtigt at indgå en samarbejdsaftale mellem Beredskabsstyrelsen og Færøernes Landsstyre om anvendelse af Beredskabsstyrelsens Kemiske Beredskab.

Biologisk beredskab

Arbejdsgruppen skønner det nødvendigt at overveje, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at oprette et selvstændigt biologisk beredskab. Det bør derfor overvejes, om det ville være fordelagtigt at indgå en samarbejdsaftale mellem Statens Serum Institut og Færøernes Landsstyre.

Radiologisk beredskab

Arbejdsgruppen skønner det nødvendigt at overveje, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at oprette et selvstændigt radiologisk beredskab. Det bør derfor overvejes, om det ville være fordelagtigt at indgå en samarbejdsaftale mellem Statens Institut for Strålehygiejne og Færøernes Landsstyre.

Nukleart beredskab

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at en kommende beredskabsorganisation i tilfælde af nukleare uheld bør kunne iværksætte både beskyttelses- og beredskabsforanstaltninger på baggrund af udefra kommende varsling samt informationer fra et måleberedskab og et beslutningsstøttesystem.

Med hensyn til udefra kommende varsling skal de beredskabsfaglige myndigheder på Færøerne varsles via Rigspolitiets internationale kontaktpunkt i Danmark.

Da der i dag ikke er etableret et særskilt måleberedskab på Færøerne, forventer Forsvarsministeriet i forbindelse med en færøsk overtagelse af området at opstille måleudstyr på Færøerne med henblik på etableringen af et måleberedskab og et beslutningsstøttesystem. Der er enighed om, at udstyret til måleberedskabet og beslutningsstøttesystemet, som er omfattet af Beredskabsstyrelsens sektoransvar inden for det nukleare beredskab, omfatter følgende, jf. bilag 4:

- 1 permanent målestation til varsling om en skypassage og umiddelbar konstatering af type og mængden af radioaktivt nedfald, håndholdt og mobilt (helikopter og bil) måleudstyr til måling af den konkrete kontaminering af landområder
- Det avancerede it-system ARGOS, der kan anvendes af beredskabsmyndighederne som analyse- og beslutningsstøttesystem.

Dette system udvikles løbende i regi af et konsortium, der er etableret af brugerlandene. Som eksempler på denne udvikling kan nævnes en forbedring af systemet til også at kunne bruges til at lave prognoser af andre ulykker end nukleare, eksempelvis kemiske eller biologiske uheld. Derudover arbejdes med udvikling af modeller, som kan bruges til at forudsige, hvordan røgudvikling fra brande vil sprede sig på gader i bymæssig bebyggelse. Hertil kommer et projekt, som forventes gennemført i Norge, med henblik på at udvikle en fødevaremodel, som ville kunne anvendes på færøske forhold. Arbejdsgruppen finder, at de færøske beredskabsmyndigheder kunne indgå i et samarbejde med de norske beredskabsmyndigheder om udviklingen af en fødevaremodel tilpasset færøske forhold.

For at få rettigheder til at anvende ARGOS og ret til opdatering af systemet kræves det, at Landsstyret tilslutter sig det såkaldte ARGOS Konsortium, der er etableret af brugerlandene. Konsortiet opkræver et årligt kontingent, der tilpasses landenes størrelse, og som anvendes til vedligeholdelse og videreudvikling af ARGOS.

7. Internationale konventioner og aftaler på beredskabsområdet

Nedenfor gennemgås håndteringen af beredskabet i hhv. NATO, EU og i nordisk regi samt aftaler om varslings ved nukleare uheld.

Som bilag 2 findes en foreløbig oversigt over relevante aftaler og konventioner på beredskabsområdet inden for forsvarsministerens ressort.

NATO

Det civile beredskabsområde i NATO omfatter stort set de områder, der i Danmark henhører under "den civile sektors beredskab". Det civile beredskabsarbejde varetages af SCEPC (Senior Civil Emergency Planning Committee), hvor Forsvarsministeriet eller underliggende styrelser deltagere. Under SCEPC er der nedsat otte planlægningskomitéer, der varetager den fagspecifikke planlægning inden for de respektive områder. I planlægningskomitéerne indgår danske repræsentanter for de ministerier og styrelser, der har ansvaret for den nationale planlægning på de pågældende områder. Al planlægning varetages som udgangspunkt af ressortministerierne. Dansk deltagelse i internationalt samarbejde vedr. eksempelvis olieforurening til søs, aftaler på transportområdet, fødevarerområdet m.v. foregår således med repræsentanter fra de ansvarlige ressortmyndigheder, som det også er tilfældet inden for EU-samarbejdet.

Det operationelle NATO-samarbejde foregår i Euro-Atlantic Disaster Response Co-ordination Centre (EADRCC). I 1998 vedtog EAPC (Euro-Atlantic Partnership Council, NATO- og Partnerskabslandene) et nyt samarbejdsprogram inden for katastrofebistand. Samarbejdet er beskrevet i "Enhanced Practical Cooperation in the Field of International Disaster Relief". EADRCC udgør et operativt redskab for katastrofebistand og civilbeskyttelse geografisk placeret inden for EAPC-regionen. EADRCC er ansvarlig for koordinering af den bistand, der ydes af EAPC-landene ved katastrofer. Opgaverne varetages i tæt samarbejde med UN OCHA (UN Office for the Co-ordination of Humanitarian Affairs).

Færøerne er omfattet af NATO-traktaten.

EU

Det permanente samarbejde på civilbeskyttelsesområdet i EU foregår i henholdsvis Kommissionen og Rådet. Samarbejdet er baseret på EF Rådsresolution af 8. juli 1991 og EU rådsbeslutning af 23. oktober 2001.

EF Rådsresolution af 8. juli 1991 vedrører forbedring af medlemsstaternes gensidige bistand i tilfælde af naturkatastrofer og teknologiske katastrofer. Princippet i aftalen er, at modtagerlandet som udgangspunkt selv betaler for indsatsen. Derudover indeholder aftalen en række retningslinjer for indsats, hvoraf de vigtigste er, at redningsstyrker skal være logistisk uafhængige samt selvforsynende i mindst 48 timer på stedet, hvorefter indkvartering og forplejning påhviler modtagerlandet, at modtagerlandet leder aktionen, mens enkelthederne i udførelsen varetages af den ansvarlige person, der er udpeget hertil af giverlandet, og at modtagerlandet træffer foranstaltninger til etablering af sikkerhed for redningspersonellet.

EU rådsbeslutning af 23. oktober 2001 vedrører en fællesskabsordning til fremme af styrket samarbejde om indsats på civilbeskyttelsesområdet. Hensigten med ordningen er at bidrage til at sikre en bedre beskyttelse af først og fremmest personer, men også af miljø og ejendom, herunder kulturarven, i tilfælde af katastrofer eller større ulykker, dvs. naturkatastrofer, teknologiske ulykker, strålingsfare eller miljøulykker, der forekommer i eller uden for EU, herunder havforurening. Formålet med ordningen er at yde assistance efter anmodning i sådanne nødsituationer og at forbedre koordineringen af indsatsen.

EU-Kommissionen har nedsat to udvalg til forvaltning af to rådsbeslutninger, henholdsvis EF-handlingsprogrammet for civilbeskyttelse (2000-2004) og fællesskabsordningen af 23. oktober 2001. Endvidere er der nedsat et udvalg bestående af beredskabsfaglige eksperter inden for området civilbeskyttelse. Endvidere mødes deltagerlandenes generaldirektører for civilbeskyttelse to gange om året for at drøfte spørgsmål om civilbeskyttelse.

Aftaler om varsling ved nukleare uheld

Det internationale samarbejde har direkte og stor betydning for atomberedskabet. Radioaktive virkninger stoppes ikke af landegrænser. Der er derfor i første række skabt et internationalt system for varsling om atomulykker i tilfælde af, at andre landes befolkning kan blive udsat for stråling fra et udslip af radioaktive stoffer samt for udveksling af oplysninger, som kan danne grund-

lag dels for myndighedernes beslutninger om beskyttelsesforanstaltninger, dels for information til offentligheden. Dernæst kan der opstå behov for at yde bistand mellem landene. Endeligt er internationalt samarbejde vigtigt for at begrænse den strålingsudsættelse af befolkningen, som import/eksport af radioaktivt forurenede produkter, især levnedsmidler, kan medføre, samt for at begrænse de sociale og økonomiske følger til det mindst mulige ved kun at indføre restriktioner, som er påkrævede ud fra sundhedsmæssige hensyn.

Samarbejdet sker dels gennem internationale organisationer, herunder især Det Internationale Atomenergi Agentur (IAEA), dels gennem EU/EURATOM for EU-landenes vedkommende. Endvidere foregår der et samarbejde på fælles nordisk plan i regi af Østersørådet og gennem bilaterale ordninger. Imellem lande, der indgår i Østersørådet, er der truffet aftale om daglig udveksling af måledata fra de net af målestationer, der indgår i landenes atomberedskab.

Færøerne er ikke nævnt i de bi- og multilaterale aftaler mht. atomar varsling, som Danmark har indgået/tiltrådt. Eneste undtagelse er aftalen mellem Kongeriget Danmarks regering og Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikkers regering om hurtig varsling om nukleare uheld samt om udveksling af information om atomanlæg. I denne aftale, som efter Sovjetunionens opløsning er overtaget af Rusland, er Færøerne og Grønland er undtaget, dvs., at Danmark ikke skal varsle Rusland om uheld eller udveksle information om atomanlæg på Færøerne eller i Grønland.

Da Færøerne i øvrigt ikke er undtaget, anses Færøerne for omfattet af aftalerne. Danmark skal således varsle aftalepartnerne om atomare hændelser på færøsk territorium og har i forhold til aftalepartneren ansvar for at underrette de færøske myndigheder om hændelser, hvorom der er modtaget varsel fra en aftalepartner, og som eventuelt vil kunne berøre færøsk område.

Aftaler om nordisk samarbejde

Nordisk redningsoverenskomst

Den 9. august 1989 indgik Danmark, Finland, Norge og Sverige en aftale om samarbejde over statsgrænserne for at forhindre eller begrænse skader på mennesker eller ejendom eller i miljøet i tilfælde af ulykker (Nordisk redningsoverenskomst). Enhver af de kontraherende stater forpligter sig til i tilfælde af en ulykke eller ved overhængende risiko for en ulykke at yde fornøden bistand i overensstemmelse med sine muligheder og aftalens bestemmelser. Myndigheder med ansvar for beredskab kan anmode om bistand direkte hos en kompetent myndighed i en anden af de kontraherende stater. Den myndighed, der er blevet anmodet om bistand, afgør, hvorvidt sådan bi-

stand kan ydes. Myndighederne i den bistanðssøgende stat har det fulde ansvar for ledelsen af indsatsen på ulykkesstedet. Den bistanðssøgende stat drager omsorg for, at køretøjer, redningsmateriel og anden udrustning kan føres over grænserne uden ind- og udførselsformaliteter.

Færøerne er omfattet af aftalen.

Københavnraftalen

Det nordiske samarbejde i bekæmpelse af forurening af havet hviler på Københavns-aftalen af 1971, revideret i 1993. Aftalens officielle navn er Nordisk aftale om samarbejde vedrørende bekæmpelse af forurening af havet med olie og andre skadelige stoffer. Aftalen er underskrevet den 29. marts 1993, men er endnu ikke blevet godkendt af samtlige parter.

Inden for rammerne af "Københavns-aftalen" er der udarbejdet en plan for samarbejde mellem de nordiske lande, der omfatter retningslinier for samarbejde, når 2 eller flere nordiske lande indgår i en fælles aktion til bekæmpelse af forurening af havet. Færøerne indgår i planen under den danske del af planen.

Færøerne er omfattet af aftalen.

8. Helhedsorienteret beredskabsplanlægning

Risiko- og sårbarhedsanalyser

I de senere år er der sat et væsentligt øget fokus på samfundets sårbarheder og mulighederne for at øge robustheden bl.a. gennem en helhedsorienteret beredskabsplanlægning. Som ét af i alt 8 områder, hvor indsatsen skal prioriteres, nævnes forebyggelse, især inden for energi-, tele-, it- og transportområdet. På denne baggrund har Beredskabsstyrelsen i sin årlige sårbarhedsrapport 2005 beskrevet en risiko- og sårbarhedsanalyse som et beslutningsgrundlag for beredskabsplanlægningen. I rapporten anføres tre grundlæggende udfordringer for beredskabsplanlæggerne:

- Større forstyrrelser, ulykker eller katastrofer kan aldrig helt undgås
- Trusselsbilledet er komplekst og under stadig forandring
- Det er hverken praktisk eller økonomisk muligt at imødegå alle trusler

Spørgsmålet er derfor: Hvilke trusler skal man forberede sig på for at have et robust beredskab? En måde at få svar på dette spørgsmål er at gennemføre systematiske risiko- og sårbarhedsanalyser. Disse analyser kan give et overblik over de trusler, risici og sårbarheder, samfundet står over for, og danne grundlag for at prioritere og implementere modforanstaltninger på en rettidig og helhedsorienteret måde.

En risiko- og sårbarhedsanalyse er en systematisk metode til at identificere og vurdere trusler, risici, sårbarheder og dermed skabe et konstruktivt overblik og beslutningsgrundlag vedr. mulige tiltag.

Risiko- og sårbarhedsanalyser udspringer af ”risk management” disciplinen. Risk management drejer sig om at håndtere den usikkerhed, der er et grundvilkår for al offentlig eller privat virksomhed. Dette sker gennem en kontinuerlig styringsproces, hvor risici og sårbarheder identificeres, vurderes, kommunikeres, behandles, overvåges og revurderes. En risiko- og sårbarhedsanalyse kan således betragtes som en indledende og central del af den overordnede risk management proces.

Risiko- og sårbarhedsanalyser har en mangeårig tradition inden for flere fagområder, og metodeudviklingen har primært fundet sted i den private sektor ud fra kommercielle hensyn – bl.a. for at minimere tab, maksimere profit og beskytte omdømme. Det har dog vist sig, at mange af redskaberne kan overføres til den offentlige sektor og til andre målsætninger. Det er sket inden for så forskellige aktiviteter som byplanlægning, trafikafvikling, produktsikkerhed og miljøbeskyttelse. Redskaberne har gradvist bredt sig fra de naturvidenskabelige og tekniske professioner til

samfundsvidenskabelige områder, og de er samtidig blevet mere strategiske og ledelsesorienterede.

Udvikling har også bredt sig til det beredskabsfaglige arbejde med at forebygge skader på liv, ejendom og miljø samt øge samfundets generelle robusthed over for følgerne af ulykker og katastrofer. I mange lande er interessen for risk management på beredskabsområdet øget kraftigt i de seneste år. Det skyldes bl.a. en række alvorlige naturkatastrofer, terrorangreb og svigt af kritisk infrastruktur. Hertil kommer den generelle samfundsudvikling, såsom den accelererende teknologiske udvikling og en kraftigere følelse af usikkerhed og sårbarhed siden den 11. september 2001.

Den internationale tendens er derfor, at beredskaber i stigende grad dimensioneres ud fra de faktiske risici og sårbarheder snarere end ud fra regler og konventioner. På redningsberedskabets område er det netop blevet pålagt de danske kommuner at dimensionere deres beredskaber på grundlag af analyser af de risici, der identificeres i kommunen. Beredskabsstyrelsen har anbefalet kommunerne at benytte en procesmodel i fem faser: Risikoidentifikation, risikoanalyse, oplæg til serviceniveau, politisk fastlæggelse i kommunalbestyrelsen af serviceniveau, praktisk implementering af serviceniveau og løbende evaluering.

I sårbarhedsrapporten omtales en model – betegnet ROS-modellen – som primært henvender sig til ministerier og styrelser, men som i princippet kan anvendes af alle beredskabsansvarlige aktører på centralt, regionalt eller lokalt niveau. Modellen er beskrevet i Beredskabsstyrelsens vejledning af oktober 2005 – ”Helhedsorienteret beredskabsplanlægning, information, inspiration og praktik”, som kan hentes på www.brs.dk.

Det anføres i denne vejledning, at sandsynligheden for og konsekvenserne af alvorlige forstyrrelser, ulykker og katastrofer kan reduceres væsentligt bl.a. gennem ”den helhedsorienterede beredskabsplanlægning” som en væsentlig del af myndighedens almindelige planlægning. Ud over sektoransvarsprincippet omtales et princip om lighed/enstrengethed, som indebærer, at der er størst mulig overensstemmelse mellem en myndigheds daglige organisation og organisationen i ulykkes- og katastrofetilfælde.

Vejledningen giver endvidere forslag til opbygningen af og indholdet i en generel beredskabsplan og i specifikke beredskabsplaner, der har til formål at beskrive myndighedens beredskab i forhold til de særlige hændelser, som myndigheden har identificeret og vurderet som uacceptable.

En væsentlig forudsætning for gennemførelse af et tilfredsstillende beredskabsarbejde anses at være viden om beredskabsplanlægning og om risiko- og sårbarhedsanalyser. Der peges endvidere på deltagelse i øvelser og udveksling af erfaringer.

Information og kommunikation i krisesituationer

Erfaringer fra krisesituationer, som f.eks. tsunamien i Sydøstasien i julen 2004, og krisestyringsøvelser i Danmark og i udlandet viser, at kommunikationsberedskabet ofte er et forsømt område. Det kan få alvorlige konsekvenser for ofre, pårørende, egne medarbejdere, deltagerne i en redningsindsats og samarbejdspartnere, når krisen indtræffer. Et manglende kommunikationsberedskab er derfor en væsentlig sårbarhed i forhold til myndighedens evne til at håndtere en krise hensigtsmæssigt, hvad enten der er tale om større ulykker, naturkatastrofer eller terrorhandlinger.

Et andet prioriteret område, der sættes fokus på i Beredskabsstyrelsens årlige sårbarhedsrapport, er derfor spørgsmålet om, hvordan et effektivt og afprøvet kommunikationsberedskab kan gøre myndighederne klar til at kommunikere under en krise.

Offentligheden forventer, at myndighederne løbende informerer om, hvad der sker på de områder, som de har ansvaret for. Det accentueres under en krise, hvor der dog er tre afgørende forskelle mellem de daglige kommunikationsopgaver og vilkårene under en krise:

- En krise medfører massiv og pludselig bevågenhed fra nationale og internationale medier, borgere, politikere, samarbejdspartnere og andre parter. En krise stiller således krav til myndighedernes kommunikation og mediehåndtering, som går langt ud over, hvad der kan klares med den almindelige kapacitet.
- Myndighederne kan ikke basere beredskabet på, at der er tid til at forberede sig, fordi kriser ofte indtræffer akut – også i ferier og uden for normal arbejdstid. Tidspresset gør, at uforberedte personer har meget begrænsede muligheder for at sætte sig tilstrækkeligt ind i opgaven. Samtidig betyder presset på bl.a. telefoner og hjemmesider, at det er nødvendigt, at den tekniske infrastruktur er på plads, før en krise indtræffer.
- Myndighederne vil ofte være bagud fra starten af krisen, idet medierne gennem deres netværk ofte vil være de første, som får kendskab til krisen.

Disse tre forhold – kraftigt skærpet behov for informationer, ingen tid til forberedelse og forsinkelse fra start – gør, at offentlige myndigheder bør have et kommunikationsberedskab, som kan iværksættes med meget kort varsel, hvis man skal have en chance for at imødekomme forventningerne til krisekommunikationen.

Det er ikke muligt at give et entydigt svar på, hvilke myndigheder der bør råde over et kommunikationsberedskab. Men som udgangspunkt bør alle myndigheder overveje, om der kan opstå kriser, som gør, at de bliver en central deltager – enten fordi de løser en vigtig opgave i forbindelse

med krisen, eller fordi de selv er blevet ramt. Hvis det er tilfældet, bør man overveje at etablere et kommunikationsberedskab.

Formålet med et kommunikationsberedskab er i første omgang at gøre myndigheden i stand til at håndtere et massivt og pludseligt pres for informationer under en krise. Når den akutte del af krisen er overstået, skal kommunikationsberedskab sikre, at man kan håndtere den opmærksomhed, som vil opstå omkring myndigheden og indsatsen. Et kommunikationsberedskab handler derfor grundlæggende om at give den bedst mulige information til offentligheden under en krise og tillige om, hvordan myndighederne håndterer og får størst muligt udbytte af den medieopmærksomhed, som vil komme i forbindelse med kriser.

Arbejdsgruppen skal pege på mulighederne for, at risiko- og sårbarhedsanalyser og krisekommunikation indgår i de færøske myndigheders beredskabsovervejelser.

9. Forsvarets rolle og ressourcer

Som et led i den generelle omlægning af forsvarets struktur, der er forankret i Aftale om forsvarets ordning 2005-2009, fortsætter Færøernes Kommando som selvstændig myndighed tilpasset den aktuelle udvikling i forsvarets opgavekompleks i Nordatlanten.

Den generelle sikkerhedspolitiske udvikling i NATO samt vurderingen af den militære trussel mod det nordatlantiske område medfører, at der ikke længere er et militært funderet behov for opretholdelse af NATO-radaren på Færøerne. Således planlægges radardriften at ophøre med udgangen af 2006, hvorefter radarinstallationen demonteres og leveres tilbage til NATO i løbet af 2007.

Forsvarskommandoen har været i dialog med såvel Supreme Headquarters Allied Powers Europe som Ministry of Defence United Kingdom forud for beslutningen om nedlukning af radaren.

Såvel NATO's ledelse i Europa som det britiske forsvarsministerium har tiltrådt den danske beslutning for nedlukning af radaren med tilhørende delsystemer, idet man dog anmoder om en særlig radiofunktionalitet opretholdt, der understøtte datalink-kommunikation med særlige militære overvågningsfly.

Ved Færøernes Kommando opretholdes tildelingen af operative kapaciteter, herunder indsatsniveau, i form af inspektionsskib med helikopter samt inspektionsflyvninger med fastvinget fly uforandret. Opgaveløsning relateret til farvandsovervågning og suverænitethåndhævelse, samt forpligtelser i henhold til indgåede aftaler mellem Færøernes Kommando og Landsstyrets Vagt- og Bjærgningstjeneste (nu Fiskiveiðieftirlitið) om koordination og udførelse af fiskeriinspektion ved Færøerne og aftalen mellem Færøernes Kommando og Fiskiveiðieftirlitið vedrørende assistance til Maritime Rescue Coordination Center Torshavn i eftersøgnings- og redningsopgaver opretholdes fortsat. Radarnedlukningen vil ikke påvirke lufthavnen i Vágur eller redningstjenestens virke.

Opgaver til støtte for politiet og lokalsamfundet m.v. løses fortsat under indsættelse af de til Færøernes Kommando underlagte operative kapaciteter.

Organisationen ved Færøernes Kommando tilpasses det fremadrettede opgavekompleks, herunder nedlægges flåderadioen organisatorisk, og det hidtidige beredskab ved Færøernes Kommandos stab nedsættes. Således vil staben fra 2008 og frem være bemandet inden for normal arbejdstid, medens der uden for normal arbejdstid og i weekender m.v. opretholdes en stabsvagtsofficer på én times varsel for koordination af Færøernes Kommandos operative virke.

Færøernes Kommandos fremadrettede kommunikationsbehov dækkes fra Flåderadio Århus.

Færøernes Kommando vil fortsat være under kommando af en søofficer med rang af kommandør og sammensættes fremadrettet organisatorisk af en operations- og planlægningsafdeling samt en støtte- og forvaltningsafdeling. I alt vil staben således i slutmålet i 2008 udgøres af ca. 24 årsværk.

I transformationsfasen forestår Færøernes Kommandos stab i samarbejde med bl.a. Forsvarets Materieltjeneste arbejdet omkring nedtagning af radaren m.v. I takt hermed planlægges staben ved Færøernes Kommando gradvis tilpasset igennem perioden 2006-2007 således, at denne afspejler det aktuelle militære opgavebestemte aktivitetsniveau. Fra 2008 vil den endelige udformning af staben afspejle kommandoens fremadrettede opgavekompleks.

Færøernes Kommandos stab vil fortsat virke fra stabsbygningen i Mjorkadalur, ligesom de militære radioinstallationer ved Bøllureyn og på Sornfelli opretholdes indtil videre. Forsvaret vil tillige fortsat opretholde den ved Vágar flyveplads opførte hangar.

Efter nedtagning af operativt radarmateriel og generel rømning af inventar samt lettere organisk materiale m.v. fra Sornfelli opretholdes den nødvendige elforsyning til fortsat drift af radioinstallationer, ligesom der installeres et affugtningsanlæg, der vil modvirke nedbrydning af øvrigt organisk materiale, herunder kabelinstallationer m.v. Det nødvendige overtryk på de to store radomer på toppen af Sornfelli opretholdes uforandret, hvorved det sikres, at de mange radio- og Tv-installationer m.v. som offentlige myndigheder, organisationer og samarbejdspartnere har indgået lejemaalskontrakt med Færøernes Kommando omkring, uforandret opretholdes.

Strukturændringerne ved Færøernes Kommando vil således ikke give sig udslag i etableringsmæssige ændringer, der ændrer ved udseendet af eksisterende installationer, ligesom den civile infrastruktur i relation til telekommunikation, Tv-dækning og politiets virke m.v. ikke påvirkes.

Strukturændringerne ved Færøernes Kommando påvirker ikke de foreliggende planer for installation af NATO radiokommunikationssystemet Ship Shore Ship Buffer, som er forankrede ved NATO og det engelske forsvarsministerium. Projektet vedrørende Ship Shore Ship Buffer er imidlertid sat i bero, idet systemet er tænkt at skulle indgå som en integreret del af et større kontrol- og kommunikationssystem, der fortsat er under udvikling i britisk regi. De tekniske detaljer for projektet på Færøerne er således ikke fastlagt for nuværende, men forventes at omfatte to re-læantennor med tilhørende strømforsyning, som vil kunne opstilles ved to af følgende tre eksisterende militære antenneinstallationer: Bøllureyn, Sornfelli eller ved LORAN-stationen i Eide. Ship Shore Ship Buffer kommunikationssystemet opereres fjernstyret og kræver ikke bemanning.

10. Generel samarbejdsaftale

Arbejdsgruppen har udarbejdet et udkast til en generel samarbejdsaftale mellem den færøske minister for fiskeri og søfart og den danske forsvarsminister. I aftalen konstateres, at der er en betydelig overensstemmelse mellem de færøske og danske beredskaber. Der sigtes herved dels til indsats- og infrastrukturberedskaberne, dels til tankegangen bag principperne for beredskabsplanlægning. Det er således under arbejdsgruppearbejdet bl.a. konstateret, at beredskabsplanlægningen på Færøerne ligesom i Danmark baserer sig på sektoransvarsprincippet.

Samarbejdsaftalen indgås i tilslutning til de færøske myndigheders overtagelse af sagsområdet det civile beredskab, herunder det nukleare beredskab.

Aftalen beskriver overordnet det samarbejde, som begge parter finder hensigtsmæssigt, og som vil foregå i gensidig respekt for de færøske og danske myndigheders kompetencer og interesser. Aftalen angiver principperne for indgåelse af aftaler om konkrete samarbejdsprojekter, herunder at det i forbindelse med de konkrete aftaler fastlægges, om og hvorledes betaling for bistand skal ydes.

Som det fremgår af pkt. 1.3 i aftalen omfatter den forsvarsministerens ressort i henhold til beredskabsloven, dvs. redningsberedskabet, herunder det nukleare beredskab, og koordinering af planlægningen af den civile sektors beredskab. Aftaler kan derfor indgås f.eks. om kompetenceudvikling inden for redningsberedskabet, herunder det nukleare beredskab, og i relation til principper for planlægning af den civile sektors beredskab, herunder om sårbarheds- og risikoanalyser.

Andre ministeriers ressort er derimod ikke omfattet af aftalen, idet forsvarsministeren ikke har kompetence til at indgå aftaler på deres område. Samarbejdsprojekter inden for f.eks. det radiologiske og biologiske beredskab må derfor indgås med indenrigs- og sundhedsministeren og inden for fødevarerberedskabet med ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri samt ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Af aftalens afsnit 3 fremgår, at det snarest efter aftalens indgåelse, drøftes hvorledes samarbejdet med internationale perspektiver skal tilrettelægges med henblik på, at der indgås aftaler herom.

Som et enkelt konkret samarbejdstiltag indeholder aftalen nedsættelse af et kontaktudvalg, der skal have til formål at varetage, udvikle og sikre fremdriften i det dansk-færøske samarbejde inden

for den del af beredskabsområdet, der omfattes af beredskabsloven. I punkterne 4.1, 4.2, 4.3 og 5 fastlægges medlemskab, mødehyppighed, repræsentation og udgiftsafholdelse.

Da det nukleare beredskab anses som en integreret del af samfundets samlede beredskab, har arbejdsgruppen fundet det hensigtsmæssigt at indarbejde samarbejdet vedrørende det nukleare beredskab i den generelle aftale, jf. punkt 2.2. Der kan som på andre beredskabsområder indgås aftaler om konkrete samarbejdsprojekter.

Aftalen er optaget i redegørelsen som bilag 3.

11. Økonomiske konsekvenser

Arbejdsgruppen finder, at de økonomiske konsekvenser af overtagelsen skal ses dels i lyset af sektoransvarsprincippet, dels med udgangspunkt i styrkelsen af det nukleare beredskab og opbygningen af en beredskabsorganisation på Færøerne.

Beredskabsmæssige overvejelser og tiltag anses som omtalt i kapitel 6.1 som en integreret del af den daglige opgavevaretagelse inden for de enkelte sektorområder, hvilket formaliseres med planerne om vedtagelse af en beredskabslov på Færøerne.

I den forbindelse vil der som nævnt i kapitel 6.2 blive etableret en beredskabsmyndighed, som bl.a. får til opgave at stå for koordineringen af planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab og gennemførelsen af den del af planlægningen, som ikke påhviler andre myndigheder. I beredskabsmyndigheden forventes MRCC's operative opgaver bl.a. at indgå, og som følge heraf vil ledelsen af det nukleare beredskab ved en overtagelse af dette beredskab ligeledes indgå i beredskabsmyndigheden.

Udgifter til etablering og drift af den færøske beredskabsmyndighed forventes at blive moderate, idet myndigheden bygges op omkring eksisterende myndigheder og organisationer, som allerede finansieres over det færøske budget. De nærmere etablerings- og driftsudgifter vil blive præciseret i forbindelse med fremsættelsen af forslag om beredskabsbestemmelser i lagtingsloven om ildebrand m.v.

Etableringen af måleberedskabet i det nukleare beredskab vil beløbe sig til ca. 2,3 mio. kr., som Beredskabsstyrelsen vil skulle afholde. En eventuel udvikling i norsk regi af en fødevaremodel kan medføre en udgift, som fordeles mellem de færøske myndigheder og Beredskabsstyrelsen. De årlige driftsudgifter til måleberedskabet vil beløbe sig til knapt 0,3 mio. kr. Der henvises nærmere til bilag 4.

Bilag 1

Kommissorium for arbejdsgruppe af 2005 vedrørende forberedelse af færøsk overtagelse af sagsområdet det civile beredskab m.v.

Der nedsættes en arbejdsgruppe, der skal

- færdiggøre det i 2003 udarbejdede udkast til redegørelse om færøsk overtagelse af sagsområdet det civile beredskab, herunder bl.a. supplere udkastet med et afsnit om internationale konventioner og samarbejde om internationalt beredskabsarbejde, et afsnit om samfundets sårbarheder og principper for beredskabsplanlægning, et afsnit om forsvarrets rolle og ressourcer samt et afsnit om evt. økonomiske konsekvenser
- udarbejde udkast til en generel samarbejdsaftale mellem Forsvarsministeriet og det færøske Fiskeri- og Søfartsministerium om gensidigt samarbejde om bl.a. uddannelse, assistance ved særlige indsatser og om deltagelse i internationalt beredskabsarbejde
- udarbejde udkast til en særskilt aftale mellem Forsvarsministeriet og det færøske Fiskeri- og Søfartsministerium om gensidigt samarbejde om det nukleare beredskab.

Følgende har været medlem af arbejdsgruppen:

- Kontorchef Susan L. Nissen, Forsvarsministeriet (formand)
- Konsulent Anne Dannerfjord, Statsministeriet
- Fuldmægtig Marlene Wiese Svanberg, Statsministeriet
- Rådgiver Kaj P. Mortensen, Lagmandens Kontor
- Beredskabskoordinator Rógyi F. Johansen, Det færøske Fiskeri- og Søfartsministerium
- Fuldmægtig Carsten Madsen Justitsministeriet
- Fuldmægtig Rie Odsbjerg Pedersen, Finansministeriet
- Orlogskaptajn Henrik Stilling, Forsvarsministeriet

- Major Bjarne B. Hansen, Forsvarsministeriet
- Fuldmægtig Henriette Uggerly, Forsvarsministeriet
- Major Håkon Støjko, Forsvarskommandoen
- Specialkonsulent Elisabeth Bencard, Beredskabsstyrelsen

Endvidere har følgende deltaget i en del af arbejdsgruppens arbejde:

- Ombudsmand Sólja í Ólavsstovu, Færøernes Landsstyre
- Repræsentationschef Herálvur Joensen, Færøernes Landsstyre
- Konsulent Michael Elmquist, Beredskabsstyrelsen
- Civilingeniør Kim Bargholz, Beredskabsstyrelsen
- Overingeniør Bjørn Thorlaksen, Beredskabsstyrelsen
- Politimester på Færøerne Karen Marie Olesen
- Vicepolitiinspektør Jon Klein Olsen, politimesterembedet på Færøerne
- Sekretariatschef Flemming Klokager, Beredskabsstyrelsen
- Fuldmægtig Bo Torp Henriksen, Beredskabsstyrelsen
- Fuldmægtig Lasse Wolsgaard, Beredskabsstyrelsen

Bilag 2

Oversigt over internationale konventioner og aftaler

<i>Varsling om atomare hændelser</i>	
<u>Konvention eller aftale</u>	<u>Bemærkninger</u>
Aftale mellem den danske og den svenske regering om informationsudveksling vedr. Barsebäck-værket	Barsebäck-værket er lukket og det brugte brændsel forventes fjernet i løbet af 2006. Herefter forventes de særlige beredskabsforanstaltninger i relation til Barsebäck ophævet.
Overenskomst mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Kongeriget Danmark om ydelse af gensidig bestand ved katastrofer eller alvorlige ulykker (med tillægsaftalerne: Overenskomst af 17. oktober 1963 mellem Danmark, Finland, Norge, Sverige og IAEA om gensidig bistand i nødstilfælde i forbindelse med strålingsulykker og Miljøbeskyttelseskonventionen af 19. februar 1974 mellem Danmark, Norge, Finland og Sverige)	Aftalen omfatter nu hele Forbundsrepublikken
Aftale mellem Danmark og Sverige om informationsudveksling og varsling vedr. svenske og danske kernetekniske anlæg m.m.	
Aftale mellem Danmark og Finland om informationsudveksling og varsling vedr. finske og danske kernetekniske anlæg m.m.	
Aftale mellem Kongeriget Danmarks Miljøminister og Forbundsrepublikken Tysklands minister for miljø, naturbeskyttelse og reaktorsikkerhed vedr. spørgsmål af fælles interes-	

*Redegørelse om færøsk overtagelse af sagsområdet
det civile beredskab m.v.*

se i forbindelse med nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse	
Aftale mellem Kongeriget Danmarks regering og den Polske Folkerepubliks regering vedr. information på området nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse	
Aftale mellem Danmark og Storbritannien og Nordirlands regering om hurtig varsling af nukleare ulykker og styring af nukleare anlæg	
Aftale mellem Kongeriget Danmarks regering og Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikers regering om hurtig varsling om nukleare uheld samt om udveksling af information om atomanlæg	Aftalen er adopteret af Rusland efter Sovjetunionens opløsning
Convention on early notification of a nuclear accident (IAEA 1986)	
Fællesskabsforordning for hurtig udveksling af information i tilfælde af strålingsfare (87/600 EUROATOM af 14. december 1987)	Færøerne er ikke omfattet af samarbejdet i EU
<i>Øvrige aftaler m.m. på beredskabsområdet</i>	
<u>Konvention eller aftale</u>	<u>Bemærkninger</u>

<p>Overenskomst af 16. maj 1985 med Forbundsrepublikken Tyskland om ydelse af gensidig bistand ved katastrofer eller ulykker. Bistanden kan omfatte brandbekæmpelse, bekæmpelse af nukleare og kemiske farer, sanitetshjælp, bjærgning eller nødreparationer</p>	<p>Aftalen er ikke gældende for Færøerne</p>
<p>Nordisk Redningsoverenskomst. Den 20. januar 1987 indgik Danmark, Finland, Norge, Sverige og Island en aftale om samarbejde over statsgrænserne for at forhindre eller begrænse skader på mennesker eller ejendom eller i miljøet i tilfælde af ulykker</p>	<p>Lagtinget har godkendt, at Danmark indgik aftalen, jf. lagtingsforslag nr. 77/1988. Færøerne er således omfattet af aftalen som en del af rigsfællesskabet.</p>
<p>”Nordisk aftale om samarbejdet vedrørende bekæmpelse af forurening af havet med olie eller andre skadelige stoffer”. Mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige blev der den 29. marts 1993 indgået den såkaldte Københavns-aftale</p>	<p>Færøernes Lagting har ratificeret aftalen.</p>
<p>Bonn-aftalen – “Agreement for co-operation in dealing with pollution of the North Sea by oil” - af 9. juni 1969 er indgået mellem Belgien, Danmark, Frankrig, Tyskland, Holland, Norge, Sverige og England. Aftalen dækker bekæmpelse af forurening i Nordsøen</p>	<p>Aftalen er ikke gældende for Færøerne</p>
<p>Industriulykkeskonventionen – The Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents (TEIA), af 17. marts 1992</p>	<p>Aftalen er ikke ratificeret for Færøernes vedkommende</p>
<p>ADR-konventionen – Accord Européen Relatif au Transport International des Marchandises Dangereuses par Poute, implementeret ved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 437</p>	<p>Aftalen er ikke implementeret for Færøernes vedkommende</p>

*Redegørelse om færøsk overtagelse af sagsområdet
det civile beredskab m.v.*

---

af 6. juni 2005 om vejtransport af farligt gods	
---	--

Bilag 3

Udkast

Samarbejdsaftale på beredskabsområdet

Under henvisning til at Færøerne fra 1. januar 2007 har overtaget sagsområdet den civile sektors beredskab (tilbúgving), er der mellem Danmarks forsvarsminister og Færøernes fiskeri- og søfartsminister indgået følgende samarbejdsaftale:

1. Indledning

1.1 Parterne konstaterer, at der i dag er betydelig overensstemmelse og fælles interesser mellem de færøske og danske beredskaber. Dette bør danne grundlag for fælles initiativer, kompetenceudvikling, interessevaretagelse også i internationale sammenhænge og konstruktive udvekslinger af meninger og erfaringer m.v. Et sådant samarbejde vil foregå i respekt for de involverede myndigheders og institutioners kompetencer.

1.2 Parterne konstaterer, at der ved den civile sektors beredskab forstås de enkelte sektors ansvar for planlægningen for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, baseret på sektoransvarsprincippet.

1.3 Aftalen omfatter forsvarsministerens ressortområde i henhold til beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 137 af 1. marts 2004, dvs. redningsberedskabet, herunder det nukleare beredskab, og koordinering af planlægningen af den civile sektors beredskab.

2. Samarbejde

2.1 Forsvarsministeriet og myndigheder inden for forsvarsministerens ressort vil i henhold til nærmere aftale bistå de færøske beredskabsmyndigheder med at erhverve nødvendige kompetencer på beredskabsområdet og bistå de relevante færøske myndigheder med ajourføring af viden vedrørende sagsområdet den civile sektors beredskab.

2.2 Aftaler om samarbejde på konkrete områder, f.eks. koordinering af planlægningen af den civile sektors beredskab, planlægning af det nukleare beredskab, opgaver inden for kemisk beredskab samt kompetenceudvikling kan indgås direkte mellem de færøske myndigheder og de enkelte myndigheder inden for forsvarsministerens ressort.

2.3 Konferencer og kurser i Forsvarsministeriets regi vedr. den civile sektors beredskab er som udgangspunkt åbne for færøsk deltagelse.

3. Internationalt samarbejde

3.1 I tilknytning til nærværende aftale indgås snarest aftaler om, hvorledes samarbejdet med internationale perspektiver bør tilrettelægges. Den videre afklaring af mulighederne for dette vil foregå i henhold til gældende regler og aftaler/erklæringer.

4. Udvikling af samarbejdet i kontaktudvalg

4.1 Til at varetage og udvikle samarbejdet nedsættes et kontaktudvalg, bestående af direktøren for henholdsvis Beredskabsstyrelsen og den færøske beredskabsmyndighed, samt to andre medlemmer udpeget af henholdsvis forsvarsministeren og landsstyremedlemmet for fiskeri og søfart. Direktørerne er på skift formand for udvalget for to kalenderår ad gangen.

4.2 Der afholdes som udgangspunkt mindst et møde om året. På mødet gøres status for samarbejdet, og satsningsområder prioriteres. Endvidere redegøres for status i arbejdet i internationale fora, herunder kommende møder.

4.3 Hver af parterne kan vælge at lade andre end sine medlemmer deltage i møderne som stedfortrædere for medlemmerne eller som tilforordnede.

5. Økonomi

5.1 Parterne er enige om, at eventuel betaling for bistand, rådgivning og kompetenceudvikling m.v. aftales i forbindelse med de enkelte aftaler. Hver part afholder sine repræsentanters rejse- og opholdsudgifter i forbindelse med udvalgmøderne, jf. pkt. 4.1.

.....

Dato

.....

Forsvarsministeren

.....

Dato

.....

Landsstyremedlemmet for fiskeri og søfart

Bilag 4

Udstyr m.v. til måleberedskab	Pris (1.000 kr.)	Antal	Uddan- nelse
Håndholdte måleinstrumenter (RDS-200)	75	5	
Beta-prober til RDS-200	40	5	20
AGS/CGS system – fly- og bilbårent udstyr	520	1	200
Reserve dele AGS/CGS system	50	1	
Diverse beskyttelsesudstyr til målehold (masker, jodtabletter)	10	1	
Indkøb og opstilling af målestation	600	1	
Reserve dele til PMS stationen	50	1	
Omprogrammering af PMS software	300	1	100
PMS server	20	1	100
PMS arbejdsstation	10	0	
Tilpasning Argos (Meteorologiske data, måleruter mv.)	100	1	20
Meteorologiske data fra DMI	0		
Tilpasning Argos (herunder fødekæder i fødevaremodul) *		0	
Tilpasning ARGOS til færøske jordbundsforhold *		0	
ARGOS server	20	1	
ARGOS arbejdsstationer	40	4	
NuclInfo	0	0	
Minimal tilpasning af NuclInfo	10	1	
Oversættelse af NuclInfo	0	0	
NuclInfo server	20	0	
NuclInfo arbejdsstation	20	2	
I alt	1885		440

* Beredskabsstyrelsen deltager sammen med de færøske myndigheder i en evt. norsk udvikling af en fødevaremodel, som ville kunne anvendes på færøske forhold.